

EVROPSKÝ PARLAMENT

2009 – 2014

Výbor pro občanské svobody, spravedlnost a vnitřní věci

2010/2276(INI)

24. 11. 2010

NÁVRH ZPRÁVY

o evropské strategii pro začleňování Romů
(2010/2276(INI))

Výbor pro občanské svobody, spravedlnost a vnitřní věci

Zpravodajka: Livia Járóka

Navrhovatelka stanoviska (*): Kinga Göncz, Výbor pro zaměstnanost a sociální věci

(*) Postup s přidruženými výbory – článek 50 jednacího řádu

OBSAH

	Strana
NÁVRH USNESENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU.....	3
VYSVĚTLUJÍCÍ PROHLÁŠENÍ.....	9

NÁVRH USNESENÍ EVROPSKÉHO PARLAMENTU

o evropské strategii pro začleňování Romů (2010/2276(INI))

Evropský parlament,

- s ohledem na článek 21 Listiny základních práv, který zakazuje jakoukoli diskriminaci,
- s ohledem na článek 2 Smlouvy o Evropské unii, která definuje lidskou důstojnost, svobodu, demokracii, rovnost, právní stát a dodržování lidských práv jako základní hodnoty Evropské unie,
- s ohledem na článek 3 Smlouvy o Evropské unii, který svěřuje EU pravomoc bojovat proti sociálnímu vyloučení a diskriminaci, podporovat sociální spravedlnost a ochranu a podporovat hospodářskou, sociální a územní soudržnost,
- s ohledem na čl. 5 odst. 3 Smlouvy o Evropské unii, který stanoví právní základ pro opatření Unie, pokud cílů zamýšlené činnosti nemůže být dosaženo uspokojivě členskými státy, ale může jich být lépe dosaženo na úrovni Unie,
- s ohledem na články 9 a 10 Smlouvy o fungování Evropské unie, které Unii ukládají, aby přihlížela k požadavkům spojeným s podporou vysoké úrovně zaměstnanosti, zárukou přiměřené sociální ochrany, bojem proti sociálnímu vyloučení a vysokou úrovní všeobecného a odborného vzdělávání a ochrany lidského zdraví, jakož i bojem proti diskriminaci na základě rasového nebo etnického původu,
- s ohledem na článek 19 Smlouvy o fungování Evropské unie, který dává Radě pravomoc „přijmout vhodná opatření k boji proti diskriminaci na základě rasového nebo etnického původu“,
- s ohledem na článek 151 Smlouvy o fungování Evropské unie, která definuje podporu zaměstnanosti, zlepšování životních a pracovních podmínek, přiměřenou sociální ochranu jako cíle Unie a členských států,
- s ohledem na článek 153 Smlouvy o fungování Evropské unie, který vymezuje oblasti, v nichž má Unie podporovat a doplňovat činnost členských států, a zejména na čl. 153 odst. 1 písm. h) o zapojení osob vyloučených z trhu práce a čl. 153 odst. 1 písm. j) o boji proti sociálnímu vyloučení,
- s ohledem na článek 352 Smlouvy o fungování Evropské unie („doložka flexibility“), který umožňuje přijetí vhodných opatření k dosažení některého z cílů stanovených ve Smlouvách,
- s ohledem na hlavu XVIII Smlouvy o fungování Evropské unie, která se zabývá ekonomickou, sociální a územní soudržností,

- s ohledem na své usnesení ze dne 28. dubna 2005 o situaci Romů v Evropské unii¹,
- s ohledem na své usnesení ze dne 1. června 2006 o situaci romských žen v Evropské unii²,
- s ohledem na své usnesení ze dne 15. listopadu 2007 o uplatňování směrnice 2004/38/ES o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států³,
- s ohledem na své usnesení ze dne 31. ledna 2008 o evropské strategii pro romskou menšinu⁴,
- s ohledem na usnesení Evropského parlamentu ze dne 11. března 2009 o sociální situaci Romů a zlepšení jejich přístupu na pracovní trh v EU⁵,
- s ohledem na své usnesení ze dne 25. března 2010 o druhém evropském summitu o romské otázce⁶,
- s ohledem na směrnici Rady 2000/43/ES ze dne 29. června 2000, kterou se zavádí zásada rovného zacházení s osobami bez ohledu na jejich rasu nebo etnický původ⁷,
- s ohledem na směrnici Rady 2000/78/ES ze dne 27. listopadu 2000, kterou se stanoví obecný rámec pro rovné zacházení v zaměstnání a povolání⁸,
- s ohledem na rámcové rozhodnutí Rady 2008/913/SVV ze dne 28. listopadu 2008 o boji proti některým formám a projevům rasismu a xenofobie prostřednictvím trestního práva⁹,
- s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 437/2010 ze dne 19. května 2010, kterým se mění nařízení (ES) č. 1080/2006 o Evropském fondu pro regionální rozvoj, pokud jde o způsobilost intervencí do bydlení ve prospěch marginalizovaných skupin obyvatel¹⁰,
- s ohledem na závěry Evropské rady z prosince roku 2007 a z června roku 2008, závěry Rady ve složení pro obecné záležitosti z prosince roku 2008,
- s ohledem na závěry Rady ve složení pro zaměstnanost, sociální politiku, zdraví a ochranu spotřebitele o začleňování Romů, které byly přijaty v Lucemburku dne 8. června 2009, se zvláštním ohledem na deset společných základních zásad pro začleňování Romů připojených k těmto závěrům,
- s ohledem na sdělení Komise o sociální a ekonomické integraci Romů v Evropě

---

¹ P6_TA(2005)0151.

² P6_TA(2006)0244.

³ P6_TA(2007)0534.

⁴ P6_TA(2008)0035.

⁵ P6_TA(2009)0117.

⁶ P7_TA(2010)0085.

⁷ Úř. věst. L 180, 19.7.2000, s. 22.

⁸ Úř. věst. L 303, 2.12.2000, s. 16.

⁹ Úř. věst. L 328, 6.12.2008, s. 55.

¹⁰ Úř. věst. L 132, 29.5.2010, s. 1.

(KOM(2010)0133),

- s ohledem na pracovní dokument útvarů Komise nazvaný „Romové v Evropě: Uplatňování nástrojů Evropské unie a politik pro začleňování Romů - zpráva o pokroku 2008-2010“¹,
  - s ohledem na první evropský summit o romské otázce, který se konal v Bruselu dne 16. září 2008, a druhý evropský summit o romské otázce, který se konal v Córdobě dne 8. dubna 2010,
  - s ohledem na článek 48 jednacího řádu,
  - s ohledem na zprávu Výboru pro občanské svobody, spravedlnost a vnitřní věci a stanoviska Výboru pro zaměstnanost a sociální věci, Výboru pro regionální rozvoj a Výbor pro kulturu a vzdělávání (A7-0000/2010),
- A. vzhledem k tomu, že velká část z 10-12 milionů Romů v Evropě se potýká s neúnosnou mírou sociálního a ekonomického vyloučení a vyloučení z oblasti lidských práv,
- B. vzhledem k tomu, že EU vytvořila řadu užitečných nástrojů na podporu začlenění Romů, ale tyto nástroje jsou roztrženy v různých oblastech politik a je obtížné měřit jejich účinek,
- C. vzhledem k tomu, že navzdory existenci celé řady mechanismů spolupráce a institucí nebyly problémy a výzvy týkající se začlenění Romů dosud účinně vyřešeny, a proto je současný stav neudržitelný,
- D. vzhledem k tomu, že zákaz diskriminace – i když je nezbytný – sám o sobě nestačí k překonání historického znevýhodnění Romů a že je proto nutné doplnit právní předpisy a politiky týkající se rovnoprávnosti tak, aby řešily konkrétní potřeby Romů, pokud jde o naplnění lidských práv a přístup k nim v oblasti zaměstnanosti, bydlení, zdravotní péče a vzdělávání prostřednictvím strategie na úrovni EU,
1. vyzývá Komisi, aby navrhla, a Radu, aby přijala *strategii EU pro začleňování Romů* (dále jen: „strategie“) jako orientační a komplexní akční plán vycházející z místních podmínek, který bude připraven a realizován na víceúrovňovém základě a který se bude moci podle potřeby vyvíjet. Tento plán by měl vycházet z úkolů, cílů, principů a nástrojů stanovených Smlouvami a Listinou základních práv, jak je uvedeno výše, a ze sdílených pravomocí a podpůrných, koordinačních a doplňkových činností Unie;
2. vyzývá Komisi, aby:
- a) schválila *prioritní oblasti* strategie, a to především
- zákaz diskriminace a lidská práva,
  - vzdělávání,

---

¹ SEK(2010)400.

- zaměstnanost,
- bydlení;
- zdravotní péči a
- posílení romské občanské společnosti;

b) definovala *cíle* strategie související s prioritními oblastmi, a to především:

- protidiskriminační opatření a zvyšování informovanosti,
- předsudky, stereotypy, rasismus a protiromské smýšlení,
- ochrana obětí porušování lidských práv,
- přístup ke kvalitnímu vzdělání,
- odborné vzdělávání pro dospělé a přístup k celoživotnímu vzdělávání,
- infrastruktura pro základní péči,
- odstranění segregace škol;
- vzdělávání v raném věku,
- interkulturní vzdělávání,
- opatření k prevenci předčasného ukončení školní docházky a neúspěchu při studiu na vysokých školách,
- střední a vyšší vzdělání,
- boj proti nadměrnému zastoupení Romů ve speciálních školách,
- mikroúvěry na podnikání a samostatnou výdělečnou činnost,
- odstranění segregace v oblasti bydlení a územní segregace,
- řešení infrastruktury a ekologických aspektů bydlení,
- přístup ke kvalitní zdravotní péči a preventivním opatřením,
- snižování nerovností v oblasti zdraví,
- posilování kapacit,
- aktivní občanství,
- rozšíření,

- rovnost pohlaví;
3. zdůrazňuje, že je důležité, aby byla strategie schvalována a kontrolována transparentním způsobem, přičemž primární odpovědnost spočívá na demokraticky odpovědných ministrech v rámci Rady, a zdůrazňuje, že by strategie v žádném případě neměla EU rozdělovat a vytvářet rozpory mezi členskými státy;
  4. vyzývá Komisi, aby:
    - převzala vedoucí úlohu v oblasti strategické koordinace pokroku v prioritních oblastech a plnění cílů týkajících se strategie, a to ve spolupráci s členskými státy a v souladu se zásadou subsidiarity,
    - převzala odpovědnost za koordinaci, monitorování, podávání zpráv, pomoc při provádění a kontrole, a plnila tak funkci nezávislého, multisektorového orgánu sloužícího jako „vnější koordinátor“, který může posoudit a sladit různé národní a sektorové zájmy způsobem, který je přijatelným pro všechny,
    - pravidelně strategii přezkoumávala a v případě potřeby ji aktualizovala a usilovala o schválení změn Radou,
    - zohlednila prioritní oblasti a cíle strategie ve všech svých příslušných politických iniciativách a při plánování programu,
    - podávala zprávy o pokroku strategie a vyhodnocení výsledků a každoročně informovala Radu a Parlament,
    - zajistila prostřednictvím evropské romské platformy zapojení příslušných zainteresovaných stran a romských komunit na všech úrovních a spolupracovala s ostatními orgány a institucemi, členskými státy a regiony, mezinárodními finančními institucemi, nadnárodními plánovacími orgány a mezivládními organizacemi;
  5. vyzývá Komisi, aby do strategie začlenila hledisko rozšíření, a respektovala přitom postavení všech účastníků, vyjasnila komunikační kanály a zapojila kandidátské země a potenciální kandidátské země;
  6. vyzývá členské státy, aby jmenovaly vládního úředníka nebo správní orgán, který by sloužil jako vnitrostátní kontaktní místo pro provádění strategie;
  7. vyzývá Komisi a Radu, aby schválily rozšířené a podrobné součásti laekenských ukazatelů pro měření sociálního a územního vyloučení a hodnocení dosaženého pokroku, přičemž zdůrazňuje, že horizontální rozdělení laekenských ukazatelů je třeba rozšířit i na nejmenší statistické administrativní jednotky (LAU 1 a LAU 2);
  8. vyzývá Komisi, aby vypracovala celoevropskou krizovou mapu, na níž se budou zaznamenávat měření a šetření v těch mikroregionech EU, kde jsou obyvatelé nejvíce postiženi chudobou a sociálním vyloučením na základě následujících atributů:
    - dostupnost pracovních míst,

- vzdálenost od centra města,
  - vysoká míra nezaměstnanosti,
  - nedostatečné veřejné služby,
  - nevhodné podmínky z hlediska životního prostředí,
  - nedostatek společností v blízkosti,
  - chybějící vhodná infrastruktura,
  - nízké příjmy,
  - nízká úroveň vzdělání,
  - nedostatečně kvalifikované lidské zdroje,
  - nedostačující/nákladná dopravní infrastruktura,
  - sociální napětí;
9. vyzývá Komisi a Radu, aby v příštím víceletém finančním rámci vyčlenily určitou část finančních prostředků určených na politiku soudržnosti s cílem poskytnout strategii explicitní podporu vytvořením výkonnostní prémie pro strategii EU pro romskou menšinu;
  10. vyzývá Komisi, aby vytvořila přímé propojení mezi přidělováním finančních prostředků a výsledky, a to tak, že bude vyžadovat, aby v rámci každého vnitrostátního orientačního rozdělování bylo určité procento finančních prostředků na závazky vyčleněno jako výkonnostní prémie v souladu s předpisy týkajícími se fondů;
  11. zdůrazňuje, že finanční prostředky vyčleněné na strategii by měly být zpřístupňovány na základě soutěže, a to podle kritéria, které hodnotí, jakým způsobem navrhovaný projekt nebo zásah podporuje a realizuje cíle strategie;
  12. vyzývá členské státy, aby v rámci strukturálních fondů EU uplatňovaly horizontální prioritu „marginalizovaných společenství“;
  13. vyzývá Komisi a Radu, aby maximálně využívaly programy v rámci cíle Evropská územní spolupráce, jako jsou programy přeshraniční spolupráce, nadnárodní a meziregionální programy spolupráce a meziregionální programy spolupráce, a aby využívaly možnosti, které nabízí Evropské seskupení pro územní spolupráci;
  14. pověřuje svého předsedu, aby předal toto usnesení Radě, Komisi a vládám a parlamentům členských států.

VYSVĚTLUJÍCÍ PROHLÁŠENÍ

1. Dědičné strádání a uzavření chudoby do ghetta

Povaha chudoby se ve střední a jihovýchodní Evropě, kde žije většina evropských Romů, za poslední dvě desetiletí dramaticky změnila. Vlivem slepé uličky plánovaných ekonomik, zásadních ekonomických otřesů po pádu komunismu a vlivem restrukturalizace vnitrostátních ekonomik ztratila najednou většina Romů – spolu se svými společníky patřícími k národnostní většině – uplatnění na trhu práce a postupně byla vytlačena na okraj společnosti. Tím, že byly narušeny jejich tradiční komunity a současně s tím ztratili Romové příležitost být společensky mobilní, stali se nejvyloučenější společenskou podskupinou a byli tedy téměř zcela odříznuti od ekonomiky daného státu¹.

2. Demografická dynamičnost

Ve srovnání s většinovými komunitami, které jsou rovněž vyloučeny ze společnosti, se romská populace vyznačuje jedním typickým rysem, který má velký význam pro hospodářství: demografickou dynamičností. Romské a neromské obyvatelstvo se vyznačují opačnými demografickými trendy: zatímco většinová společnost rychle stárne, podíl Romů se rychle zvyšuje. Zatímco například v Maďarsku tvoří Romové v současné době přibližně 6–8 % celkové populace, je podle některých odhadů každý 5. až 6. novorozenec romského původu a poměr Romů v řadách ekonomicky činné populace překročí do roku 2050 50 %². Je tedy velmi důležité zohlednit skutečnost, že podíl Romů mezi ekonomicky činným obyvatelstvem, které nese tíhu systému sociálního zabezpečení, na jedné straně stále stoupá a že na druhé straně lze mnohé získat, podaří-li se obyvatelstvo, v jehož řadách se vyskytuje masivní nezaměstnanost, znovu zapojit do trhu práce.

3. Výhody začlenění

Začlenění Romů představuje nezbytnou investici, která je z dlouhodobého hlediska finančně rentabilní: v horizontu 20 až 30 let je integrace romské populace levnějším řešením než udržování jejich nevyhovujících sociálních a ekonomických podmínek. Pokud by se podařilo zvýšit zaměstnanost Romů na úroveň zaměstnanosti většinové populace, stoupla by celková zaměstnanost o 5 až 10 %, v závislosti na podílu romské populace. Vzhledem k tomu, že zaměstnanost má pozitivní vliv na růst HDP, došlo by i k značnému zlepšení všech ukazatelů založených na procentním podílu HDP na obyvatele.

Podle standardních hospodářských modelů – například modelu Světové banky³ – je zvyšování zaměstnanosti nezbytné pro usnadnění hospodářského růstu a vyžaduje zejména zapojení těch, kteří jsou v ekonomicky aktivním věku, ale nezaměstnaní. Podíl Romů starších 50 let je obecně nižší, než je evropský průměr, zatímco podíl příslušníků této menšiny mladších 30 let je mnohem vyšší. Romové tedy představují významnou a stále se zvětšující část zdroje

¹ UNDP 2002 The Roma in Central and Eastern Europe, Avoiding the Dependency Trap (Romové ve střední a východní Evropě, jak se vyhnout závislosti), Regionální zpráva o lidském vývoji, Bratislava, Slovensko

² CEMI 2006 Macro Balance and Growth (Makro-rovnováha a růst). Řídící zpravodajská služba pro východní Evropu, Budapešť

³ DE LAAT, Joost ed. 2010 *Economic costs of Roma exclusion*. Světová banka

nezbytného ke zvýšení zaměstnanosti a mohli by přispět ke zvýšení růstu HDP o 4 až 6 %.

4. Náklady na vyloučení

Tím, že členské státy nepovažují začlenění Romů za prioritu, přicházejí o značnou část finančních aktiv, nemluvě o sociálních příspěvcích. K těmto ztrátám patří:

- nepřímé náklady na ztracený HDP – vlivem sociálního vyloučení nevytváří nezaměstnaní Romové žádný domácí produkt,
- sociální pomoc a sociální dávky, jakož i sociální a zdravotní pojištění, které stát poskytuje obyvatelstvu žijícímu v chudobě,
- vyšší zdravotní náklady v důsledku špatných životních podmínek,
- zbytečné náklady na vzdělávání – náklady na segregované školy anebo školy nízké úrovně, které neposkytují kvalitní vzdělávání, jsou vyhozené peníze,
- dodatečné náklady na zajištění bezpečnosti vzhledem k vyšší míře trestné činnosti způsobené sociálním a ekonomickým strádáním,
- administrativní náklady na dohled nad tokem sociálních výdajů¹.

Zkrátka je třeba si uvědomit, že začlenění Romů není pouze povinností z hlediska lidských práv, ale je rovněž ekonomickou nutností, a že to není pouze morální povinnost, ale také ryze finanční zájem všech členských států.

5. Doplnění protidiskriminačních právních předpisů a politik

V oblasti boje proti diskriminaci je třeba vykonat ještě mnoho práce, a to vzhledem k rozšířené nesnášenlivosti vůči Romům a nedostatečnému uplatňování a provádění platných právních předpisů, které buď nepokrývají určité oblasti, jako je vícenásobná diskriminace, nebo se při jejich provádění ukáže, že nejsou dostatečné.

Zpravodajka však prohlašuje, že ačkoli diskriminace na základě etnického původu, jak je definována ve směrniciích EU 2000/43 a 2000/78, mohla být do dnešní doby již odstraněna, sociální a hospodářské vyloučení většiny Romů by i nadále přetrvávalo, a to vzhledem k celé řadě vzájemně propojených faktorů, které k ní přispívají (např. závažná zeměpisná znevýhodnění, nedostatečné vzdělání nebo zhroucení centrálně plánovaných ekonomik, které přilákaly velký počet pracovních sil s nízkým vzděláním), a vzhledem k často fyzickým překážkám bránícím jejich sociálnímu a hospodářskému začlenění (jako je vzdálenost dostupných pracovních míst, neexistující přeprava a infrastruktura). Z tohoto důvodu protidiskriminační opatření a boj proti rasismu, třebaže jsou bezpodmínečně nutné, samy o

---

¹ MARCINČIN A. and MARCINČINOVÁ E. *The Cost of Non-Inclusion - The key to integration is respect for diversity*. Open Society Foundation. Bratislava

sobě nestačí k překonání historického zaostávání Romů¹.

6. Sociální a hospodářské začlenění je věcí lidských práv

Zpravodajka se domnívá, že strategie, jejímž cílem je sociálně-ekonomické začlenění Romů, nijak neohrozí právní předpisy a politiky proti diskriminaci, a bude je spíše doplňovat. Navíc je celkové začlenění Romů – s ohledem na rozsah vyloučení – v podstatě problémem lidských práv. Velká část evropských Romů se potýká s tak nevyhovujícími podmínkami (jsou téměř zcela odříznuti od hospodářství, a tím dochází k tomu, že jsou jim upírána jejich základní lidská práva), že posílení jejich sociálního začlenění nelze uskutečnit v rámci obecných úprav politiky, ale musí být pojato jako odstranění jednoho z největších nedostatků v provádění ústavních a lidských práv v Evropě.

Úsilí, které EU vynakládá za účelem zmírnění chudoby a sociálního vyloučení evropských Romů, musí být proto přednostně zaměřeno na dodržování a prosazování lidských práv druhé a třetí generace, která mají doplňovat právně vymahatelná lidská práva první generace, jimiž jsou např. práva spojená s lidskou důstojností, politická práva a další práva osob.

7. Jít za hranice právně nevynutitelných předpisů

Většina opatření EU ve prospěch Romů – usnesení, zprávy, prohlášení, závěry a sdělení – patří do kategorie právně nevynutitelných předpisů (soft law), které představují právní „šedou zónu“ mezi dokumenty bez právní závaznosti a platným právem². V posledních letech bylo vytvořeno několik mezinárodních iniciativ s dobrými návrhy a pokrokovými myšlenkami, ale výsledek je přinejmenším pochybný, protože pro posílení sociálního začlenění Romů jsou právně nevynutitelné předpisy samy o sobě nedostatečné.

Zpravodajka se domnívá, že z těchto iniciativ lze vyvodit především to, že politické slogany se nikdy neuskuteční bez řádného právního základu, finanční podpory a pobídek a bez mechanismu EU, který bude koordinovat činnost zainteresovaných stran – od místních vlád až po Radu, a využívat tak výhody víceúrovňové správy.

Strategie EU pro začleňování Romů může vzniknout na základě úkolů, cílů, principů a nástrojů stanovených Smlouvou o Evropské unii, Smlouvou o fungování Evropské unie a Listinou základních práv Evropské unie (viz odkazy) a na základě sdílených pravomocí a podpůrných, koordinačních a doplňkových činností Unie.

8. Jednoznačné, ale nikoli vylučné zaměření

Vzhledem k tomu, že etnická a na etnickém původu založená diskriminace je pouze jedním, i když zásadním, faktorem předurčujících sociální a hospodářskou deprivaci evropských Romů – jako je nízká kvalifikace a územní vyloučení –, vyplývá z toho, že se toto vyloučení může nejlépe odstranit tak, že se k Romům nebude přistupovat jako k etnické skupině, ale jako k cílové skupině v rámci ekonomiky. V souladu se zásadami č. 2 a č. 4 společných hlavních

---

¹ DE SCHUTTER, O. and VERSTICHEL, A. 2005 The Role of the Union in Integrating the Roma: Present and Possible Future in European Diversity and Autonomy Papers EDAP 2/2005

² BOYLE, A. E. 1999 Some Reflections on the Relationship of Treaties and Soft Law, in: *International & Comparative Law Quarterly* 48 pp. 901-913. Cambridge

zásad týkajících se začleňování Romů, které deklarují „jednoznačné, ale ne výlučné zaměření“ a „usilování o začlenění do většinové společnosti“, musí být strategie EU zaměřena na tyto společné ekonomické charakteristiky sociálně vyloučených Romů, a nikoliv na snahu o řešení všech sociálních otázek, s nimiž se potýká jakákoli skupina pozoruhodně heterogenního romského obyvatelstva v Evropě. Třebaže existují problémy týkající se pouze určité země či regionu, jako je např. nedostatek tábořišť pro kočovníky nebo chybějící osobní doklady, jsou sociální a ekonomické podmínky a požadavky samotných romských komunit ve všech zemích velmi podobné.

9. Řešení územních aspektů vyloučení

Výrazným rysem vyloučení Romů je územní povaha marginalizace. Zeměpisné rozložení sociálního znevýhodnění není v členských státech rovnoměrné, chudoba a sociální vyčlenění se naopak soustřeďují do zaostalých mikroregionů, které jsou v mnoha nových členských státech obydleny převážně Romy. Tento aspekt vyloučení je v současné době „statisticky neviditelný“, protože rozsah analýzy, rozhodování a plánování je příliš široký na to, aby dokázal najít tato krizová místa, která vznikají v okrajových oblastech regionů nebo v zaostávajících mikroregionech. Ve většině případů se těmito problémy nelze zabývat v rámci nomenklatury NUTS, ale mohly by se řešit na úrovni LAU 1 a LAU 2 a stojí za to zvážit vyčlenění zdrojů na úrovni EU, které by byly konkrétně zaměřeny na zvýšení počtu plánovaných statistických regionů LAU 1.

Zpravodajka se domnívá, že v rámci strategie je nutno vypracovat celoevropský krizový plán, který vyhodnotí a bude řešit situaci v těchto mikroregionech pomocí komplexních rozvojových programů uplatňujících integrovaný meziodvětvový přístup a umožňujících okamžitý zásah. Tyto oblasti by měly být označeny podle jejich charakteristických rysů, např.: dostupnost pracovišť, vzdálenost od centra města, vysoká míra nezaměstnanosti, nedostatečné veřejné služby, nedostatek řádné infrastruktury, nízké příjmy, nízká úroveň vzdělání, nízká úroveň lidských zdrojů, špatná dopravní infrastruktura, sociální napětí atd.

10. Institucionální rámec a financování

Zřízení nového orgánu pro koordinaci a dohled nad strategií by bylo zbytečné a mohlo by znamenat zbytečné náklady. Dohled, koordinaci a monitorování musí provádět Komise a za tímto účelem by stálo za to zvážit, zda by nebylo vhodné zachovat pracovní skupinu pro začlenění Romů jako stálý orgán.

Zpravodajka považuje za nezbytné, aby tato strategie byla především vnitřní strategií EU a aby se obecný dohled nad prioritními oblastmi a cíli prováděl v rámci struktury Společenství, přičemž by se výroční zpráva o pokroku strategie, hodnocení výsledků a návrhy podávaly Radě. V tomto ohledu by se mohla vytvořit hodnotící tabulka evropské strategie pro začleňování Romů – mechanismus podobný hodnotící tabulce jednotného trhu.

Společné, srovnatelné a spolehlivé ukazatele jsou nezbytné k předložení realistické analýzy pokroku a ke splnění požadavku účinného monitorování. Zpravodajka proto doporučuje převzít ukazatele z Laekenu¹ a doplnit je prvky pro měření sociálního a územního vyloučení a

---

¹ Viz např. *The Social Protection Committee's Report on Indicators in the field of poverty and social exclusion* předloženou Evropské radě v Laekenu 14. a 15. prosince 2001.

pro hodnocení pokroku.

Zpravodajka dále uvádí, že jmenování vládního úředníka nebo správní orgán, který by sloužil jako „vnitrostátní kontaktní místo“ pro realizaci cílů strategie a kromě toho působil jako zdroj doporučení a připomínek pro Komisi, která má dohled nad strategií, by přineslo značné praktické výhody.

Podobně jako v doporučeních Komise¹ týkajících se iniciativy EU do roku 2020, část rozpočtu politiky soudržnosti by měla být vyčleněna jako výkonnostní prémie pro strategii, která na jedné straně ukončí běžnou praxi velkých přispěvatelů maximalizujících své výnosy z nevyužitých finančních prostředků a na druhé straně bude přidělovat finanční prostředky na základě soutěže, jejímž kritériem bude způsob, jakým navrhovaný projekt nebo zásah podporuje a realizuje cíle strategie, a která by mohla zajistit životně důležité zdroje a rozhodující pobídky pro provádění této strategie.

---

¹ Sdělení Komise č. 642 ze dne 9. 11. 2010 *Závěry páté zprávy o hospodářské, sociální a územní soudržnosti: Budoucnost politiky soudržnosti.*